

Michał Żytomirski

Współczesna książka polska w zasobach Górnołużyckiej Biblioteki Naukowej w Görlitz

Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media nr 1 (24), 105-116

2017

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Michał Żytomirski

Koło Naukowe Bibliotekoznawców
Katedra Informatologii i Bibliologii
Uniwersytet Łódzki
Opiekun: Zbigniew Gruszka
e-mail: michal.zytomirski@gmail.com

Współczesna książka polska w zasobach Górnołużyckiej Biblioteki Naukowej w Görlitz

Abstrakt: Górnołużycka Biblioteka Naukowa w Görlitz jest instytucją nauki, której zadaniem jest gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie dokumentów dotyczących terenów Górnych Łużyc. Biblioteka ta kultywuje oświeceniowe ideały – jej głównym celem, wyznaczonym jeszcze przez niemieckich uczonych, jest dbanie o rozwój nauki w regionie. W artykule podjęto próbę ustalenia klucza, na podstawie którego polskie książki dobierane są do zasobów opisywanej biblioteki.

Motywacją do napisania artykułu była chęć wyróżnienia Górnołużyckiej Biblioteki Naukowej na mapie europejskich ośrodków działających na rzecz kultywowania oraz zachowania tożsamości regionalnych. Wybrana metodologia badawcza nie pozwoliła na całościowe wyodrębnienie współczesnych polskich książek dostępnych w katalogu OPAC GBN. Spowodowane jest to głównie problemami związanymi z funkcjonowaniem katalogu. Mimo tych trudności udało się wskazać główne trendy obecne w sposobie doboru polskich książek do omawianego zbioru.

Słowa kluczowe: Górne Łużycy. Górnołużycka Biblioteka Naukowa. Książka polska. Regionalizm

Wstęp

Jednym z najważniejszych zadań biblioteki publicznej jest ochrona dziedzictwa kulturowego (*Ustawa*). Część bibliotek, oprócz prac właściwych dla ich charakteru, prowadzi też działalność naukową i dokumentacyjną.

Oberlausitzische Bibliothek der Wissenschaften (Górnołużycka Biblioteka Naukowa, GBN) jest przykładem biblioteki publicznej o charakterze naukowym, której podstawowym celem jest gromadzenie, opracowywanie oraz udostępnianie dokumentów związanych z Górnymi Łużycami (*Oberlausitzische Bibliothek der Wissenschaften*). W dużej mierze odpowiada to trendom regionalistycznym tworzącym się w Europie w XIX w., a współcześnie przeżywającym swoisty renesans (Furmanek, Heidinger).

Zastosowana metoda analizy dokumentów pozwoliła nie tylko na osadzenie biblioteki w realiach historycznych, lecz także, za pośrednictwem katalogu bibliotecznego dostępnego online, na dotarcie do opisów bibliograficznych książek polskich. Przez termin „współczesna książka polska” autor rozumie publikacje samoistne wydawniczo, które zostały napisane w języku polskim, przygotowane przez osobę pochodzenia polskiego lub wydane na terenie Polski w XXI w.

Wybrana metoda badawcza uniemożliwiła całościowe objęcie zasobu polskich książek w Górnołużyckiej Bibliotece Naukowej – stan ten spowodowany jest zawężeniem obszaru wyszukiwania do katalogu internetowego tejże biblioteki. Kolejnym ważnym ograniczeniem wybranego sposobu pozyskiwania informacji jest funkcjonowanie katalogu; zdecydowano się na wyszukiwanie polskich książek poprzez ich numer stały ISBN – „83” (system nie przyjmuje nowszego numeru „978-83”). Otrzymany wynik pozwala jednak odpowiedzieć na podstawowe pytania postawione w niniejszej pracy: Czy polskie książki są obecne w GBN? Jakimi kryteriami kieruje się biblioteka w doborze polskich książek? Jaka jest tematyka i charakter dostępnych w bibliotece publikacji?

Historia Górnych Łużyc

Aby zrozumieć specyficzny charakter regionu oraz to, o jakich mniejszościach etnicznych i narodowych jest mowa, należy zacząć od krótkiego przedstawienia historii Górnych Łużyc.

Milczanie to jedno z plemion serbskich, które w czasie wędrówki ludów w VII w. wyemigrowały z rdzennych ziem (na wschód od Wisły) na tereny między Salą, Rudawami, Smreczanami, Odrą, Bobrem, Kwisą i Frankfurtem nad Odrą (Bahlecke, 2008) na tzw. ziemię łużyckie. Były one wówczas zamieszkiwane głównie przez plemiona germańskie i ludność zasymilowaną. Prawdopodobnie plemiona odrębne, nieger-

mańskie, oddalały się od tych obszarów, wędrując dalej na zachód (Bahlcke, 2008).

Dzięki zapisom Geografa Bawarskiego wiemy, że w IX w. ziemie Milczan zajmowały około 800 km². Koncentrowały się wokół grodu budziszyńskiego (współcześnie Bautzen w Niemczech) i obejmowały 30 innych okręgów grodowych.

Z biegiem czasu Milczanie asymilowali się z ludnością napotkaną na nowych ziemiach. To właśnie potomkowie tych dwóch grup etnicznych nazywani są dziś Serbami górnołużyckimi lub Łużyczanami. Jedna z teorii mówi, że nazwa „Serbowie łużyccy” została przyjęta dopiero po podbiciu terenów łużyckich przez plemię Surbi (Bahlcke, 2008).

Istnieją też inne określenia ludności łużyckiej – Sorbi czy Wendowie (od XIX w. nazwa ta jest jednak uznawana za pejoratywną). Najogólniej rdzenną ludność żyjącą na Górnych Łużycach nazywa się Łużyczanami/ Górnołużyczanami (Szczepankiewicz-Battek, 2005). Ta grupa etniczna wywodzi się od Milczan, plemion germańskich i słowiańskich, a termin „Serbowie łużyccy” nie określa jedynie ludności o korzeniach związanych w prostej linii z Milczanami.

Historyczno-geograficzne Łużyce dzielą się na dwie części: Łużyce Dolne i Górne. Tereny wokół Budziszyna, czyli najważniejsze rejony Serbów łużyckich, przynależą do Górnych Łużyc. Ziemie te wielokrotnie zmieniały przynależność państwową, nie tracąc zarazem odrębności terytorialnej i kulturowej. Mimo to nigdy nie uzyskały suwerenności państwowej. Na początku XI w. ziemie Milczan podbił Bolesław Chrobry i na mocy pokoju w Budziszynie (30 stycznia 1018 r.) przypadły one Polsce. W 1031 r. Niemcy odzyskali je za sprawą cesarza Konrada II. Polacy utracili panowanie w tym regionie aż do 1945 r., kiedy to zachodnie granice Polski (na mocy porozumień z Poczdamu i Jałty) zostały przesunięte do linii Odry i Nysy Łużyckiej. Wyjątkiem jest okres od 1490 do 1526 r., kiedy panowali tu Jagiellonowie z tzw. gałęzi czesko-węgierskiej. Jak zauważa Ewa Siatkowska: „Choć nikt nie ma wątpliwości, że słowiańskojęzyczni mieszkańcy Łużyc stanowią odrębny naród, to: »mało jest narodów określanych tak wieloma nazwami«” (Szczepankiewicz-Battek, 2005).

Dzięki temu, że na ziemiach łużyckich spotykało się ze sobą wiele grup etnicznych, to zwyczajnie i wierzenia Łużyczan są bardzo różnorodne. Głównymi czynnikami budującymi tożsamość mieszkańców regionu był odrębny język, który wykształcił się z połączenia języka serbołużyckiego, polskiego, niemieckiego i czeskiego. Ciekawym przykładem języka Serbów łużyckich jest tzw. język ponaschemu. Wyodrębnił się on

w czasie germanizowania języków łużyckich, a używany był częściej na terenach Dolnych Łużyc.

Język górnołużycki wywodzi się z dialektu budziszyńskiego i pod względem leksykalnym i gramatycznym jest zbliżony do czeskiego, natomiast język dolnołużycki – do polskiego. Proces ich kształtowania trwał jednak bardzo długo. Jak podaje Joanna Szczepankiewicz-Battek (2005), języki łużyckie zostały ostatecznie ukształtowane dopiero w XIX w., choć najstarsze zabytki języków łużyckich pochodzą już z końca X w.

Łużyce nigdy nie posiadały odrębności administracyjnej, mimo to Łużycanie mają swój język, kulturę, symbole, poczucie własnej tożsamości oraz zakorzenienia w regionie. Dlatego można stwierdzić, że stanowią mniejszość etniczną, której przedstawiciele obecnie są rozproszeni, głównie w Niemczech, Polsce i Czechach.

Górnołużycka Biblioteka Naukowa

Zetknięcie się wielu kultur na obszarze Górnych Łużyc sprzyjało nie tylko rozwojowi handlu (Via Regia). Wymiana kulturowa wpływała też na wymianę naukową. W 1779 r. w niemieckim mieście Görlitz z inicjatywy uczonych, Karla Gottloba Antona i Adolfa Traugotta von Gersdorfa, powstało Górnołużyckie Towarzystwo Nauk (Tekiela, 2009). Celem Towarzystwa było wspieranie gospodarki, nauki i życia społecznego regionu. Działali w nim uczeni niemieccy, czescy i Łużycanie. Początkowo liczyło ponad 20 członków, wywodzących się z okolicznej elity intelektualnej i arystokracji, w późniejszym czasie dołączali do niego również mieszczanie (*Górnołużyckie Towarzystwo Nauk*). Warto wspomnieć, że jeden z jego założycieli, K.G. Anton, należał do grona najbardziej zasłużonych uczonych badających naród Serbów łużyckich (Bahlcke, 2008).

Chcąc dorównać takim ośrodkom naukowym, jak Lipsk czy Weimar, oraz oświeceniowym ideom, członkowie Górnołużyckiego Towarzystwa Nauk podjęli działania zmierzające do utworzenia własnej biblioteki, w której zbierano by materiały potrzebne do badań naukowych i gromadzono treści publikowane przez naukowców z regionu (Bahlcke, 2008). W 1806 r. K.G. Anton przekazał na rzecz Górnołużyckiego Towarzystwa Nauk swoje zbiory prywatne.

Górnołużycka Biblioteka Naukowa powstała z przekształcenia Biblioteki Miejskiej Miasta Görlitz, założonej w trzeciej dekadzie XVIII w. Nowa placówka miała wspierać prace członków Górnołużyckiego To-

warzystwa Nauk poprzez sprowadzanie potrzebnych materiałów naukowych, ze szczególnym uwzględnieniem prac z regionu. Biblioteka, mimo sprecyzowanego profilu, miała charakter otwarty. Dzięki fundatorom – przede wszystkim intelektualistom i arystokratom – możliwe było kupowanie kosztownych książek i innych materiałów. Głównym sponsorem był właściciel dużego majątku ziemskiego A. Traugott von Gersdorf (*Górnołużyckie Towarzystwo Nauk*).

Górnołużycka Biblioteka Naukowa była więc, według założeń początkowych, biblioteką publiczną, regionalną o charakterze naukowym. Jej profil nie zmienił się do dziś. Podobnie jak Górnołużyckie Towarzystwo Nauk, nadal funkcjonuje i jest największą biblioteką naukową między Wrocławiem a Dreznem, działając na rzecz rozwoju regionu. Ponadto jest wyjątkową instytucją w tej części Europy. Choć historyczne tereny Górnych Łużyc podzielone są między Niemcy, Polskę i Czechy, zaś sama Biblioteka znajduje się po niemieckiej stronie, to nadal działa „w służbie” Górnych Łużyc, ponad podziałami państwowymi.

Biblioteka posiada w swoich zbiorach ponad 140 000 tomów, których temat ogranicza się do Górnych Łużyc. Wśród najpopularniejszych dziedzin w zasobach GBN należy wymienić historię, kulturę, sztukę, gospodarkę, społeczeństwo, naukę.

Udział książek polskich wydanych w latach 2000–2015 w zasobach OPAC Górnołużyckiej Biblioteki Naukowej

Po wpisaniu w okno wyszukiwawcze w OPAC GBN numeru „83” uzyskano 494 wyniki, z czego 220 tytułów odpowiadało kryteriom doboru materiałów założonym w artykule. Jeżeli przyjmiemy, że liczba 220 tytułów dostępnych w katalogu OPAC odpowiada wszystkim dostępnym tego typu książkom w zasobach GBN, to przy porównaniu jej z liczbą wszystkich tytułów w Bibliotece (140 000) okazuje się, że książki polskie opublikowane w 2000 r. lub nowsze stanowią około 0,15% całego zbioru Biblioteki.

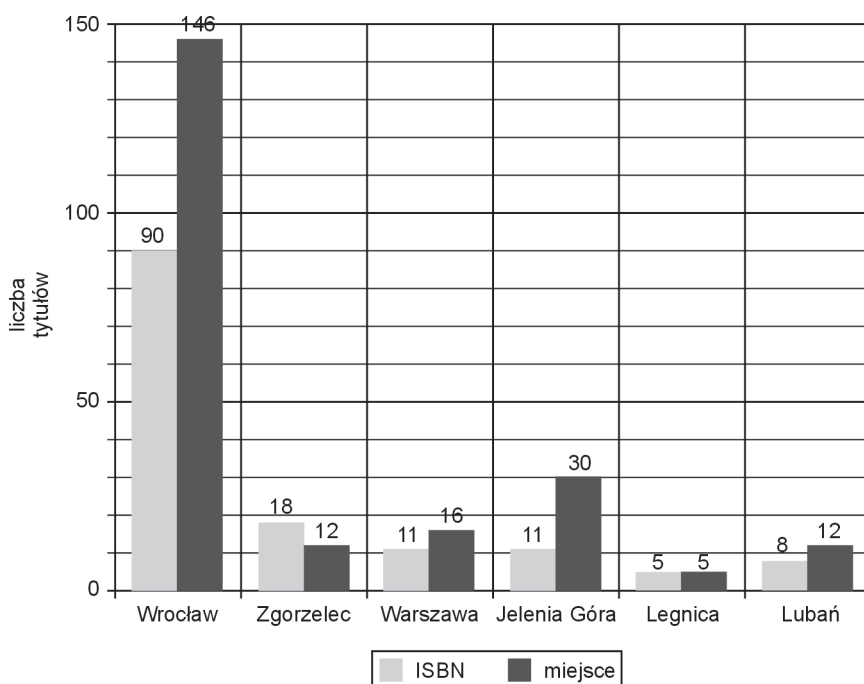
Główne ośrodki wydawnicze książki polskiej w zasobach Górnołużyckiej Biblioteki Naukowej

Książki odnalezione wspomnianą metodą były najczęściej wydawane we Wrocławiu (90), Zgorzelcu (18), Warszawie (11), Jeleniej Górze

(11), Lubaniu (8) i Legnicy (5). Ponadto np. w Jaworze (3), Nysie (2), Bolesławcu (1). W przypadku książek opublikowanych w mniejszych ośrodkach wydawniczych mamy do czynienia przede wszystkim z tytułami okolicznościowymi, które ukazały się drukiem z okazji rocznic lub innych wydarzeń lokalnych.

Autor przeanalizował 6 ośrodków wydawniczych. Suma wydawanych tytułów w tych miastach stanowi 65% wszystkich odnalezionych tytułów. Pominięcie pozostałych ośrodków było podyktowane chęcią ustalenia dominujących cech w wybranym wycinku księgozbioru.

W celu pomiaru i weryfikacji danych sprawdzono, ile tytułów książek można odnaleźć w katalogu OPAC po wpisaniu nazwy ośrodka wydawniczego. Okazało się, że w przypadku Wrocławia różnica wyszukiwawcza między jednym a drugim sposobem (wyszukiwanie z użyciem numeru „83”) wynosi 56 tytułów. Poniżej zamieszczono wykres pokazujący różnice w wyszukiwaniu za pomocą przyjętych metod (wykres 1).

Wykres 1. Książki polskie w systemie OPAC GBN (wydane w latach 2000–2015) – wyszukiwanie według ISBN oraz wyszukiwanie według miejsca wydania
Źródło: Opracowanie własne.

Wyniki uzyskane dzięki zastosowaniu obu metod prawie zawsze są różne; wyjątkiem jest Legnica – w tym przypadku obydwa wyniki pokrywają się. Największa różnica widoczna jest między wynikami dla książek wydanych we Wrocławiu (metoda „83” = 90 tytułów, metoda „miejsca” = 146 tytułów). Różnica w liczbie odnalezionych tytułów jest jeszcze większa w przypadku Jeleniej Góry – wynosi niemal 200%. W przypadku Zgorzelca sytuacja jest odwrotna – to jedyny przypadek, kiedy liczba tytułów wyszukanych przez ISBN jest większa (o 33%) od liczby tytułów wyszukanych za pomocą miejsca wydania.

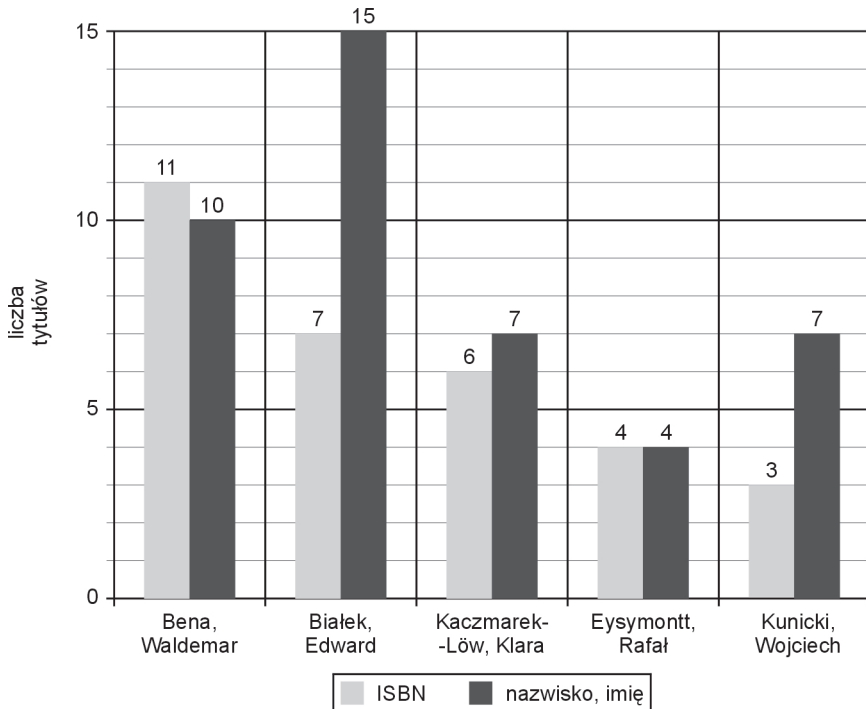
Widoczna rozbieżność wyników dowodzi niedokładności w wyszukiwaniu tytułów w systemie OPAC GBN. Nie jest to jednak odosobniony przypadek, kiedy wyniki wyszukiwawcze są różne w przypadku zastosowania różnych zapytań. Istnieje przypuszczenie, że zjawisko takie występuje we wszystkich podobnych katalogach internetowych.

Rozbieżności te, jak i brak pewności co do uwzględniania przez katalog OPAC wszystkich dostępnych w jej zasobach książek polskich, uniemożliwiają przeprowadzenie całościowych badań nad współczesną książką polską w tej bibliotece. Nie uniemożliwia to jednak analizy głównych cech książek polskich w GBN. Uzyskane wyniki pozwalają wysnuć wnioski na temat charakteru działalności Biblioteki w zakresie gromadzenia tego typu zbiorów.

Autorzy

Większość odnalezionych autorów w OPAC GBN posiada tylko jeden tytuł w katalogu (przy wyszukiwaniu sposobem „83”) – jest ich 143, natomiast autorów posiadających więcej niż jeden tytuł jest w katalogu 23. Na wykresie 2 uwzględniono autorów największej liczby książek polskich dostępnych w GBN; najczęściej są to wykładowcy akademicki Uniwersytetu Wrocławskiego. Z danych wynika, że pierwsze miejsce zajmuje filolog germański Edward Białek. Odnalezione publikacje tego autora są w języku niemieckim i dotyczą zazwyczaj literatury Górnych Łużyc (np. *Der Logaubund Liegnitz und die Zeitschrift “Die Saat” in der literarischen Kultur Niederschlesiens nach dem Ersten Weltkrieg* wydana w 2001 r. w Dreźnie). Inny autor to Wojciech Kunicki, podobnie jak E. Białek, filolog germański z Uniwersytetu Wrocławskiego. Jedna z odnalezionych w katalogu książek W. Kunickiego to wydana w 2003 r. we Wrocławiu *Hans Lipinsky-Gottersdorf: Leben und Werk*. Autorami książek polskich dostępnych w OPAC GBN są też np. Rafał Eysymontt i Klara

Kaczmarek-Löw, związani z Instytutem Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego. Wśród dostępnych w GBN publikacji R. Eysymontta można wymienić wydany w 2002 r. w Legnicy *Katalog zabytkowych ogrodów i parków województwa legnickiego*. Natomiast wśród publikacji K. Kaczmarek-Löw – wydaną w 2001 r. pracę pt. *Śląskie i łuzyckie kontakty artystyczne z ośrodkami kulturalnymi Czech i Moraw w pierwszej połowie XVI w.*

Wykres 2. Książki polskie w systemie OPAC GBN (wydane w latach 2000–2015) – wyszukiwanie według ISBN oraz według miejsca wydania

Źródło: Opracowanie własne.

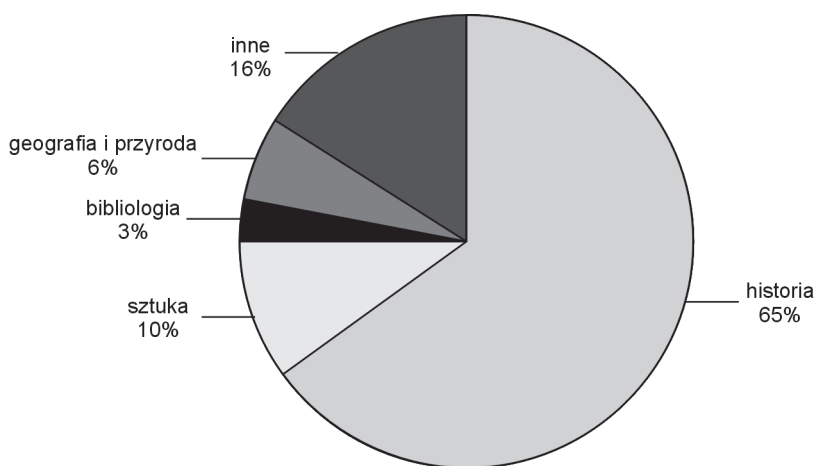
Autorem związanym z Górnymi Łużycami jest zgorzelczanin Waldemar Bena, poruszający w swej twórczości zagadnienia przyrodnicze, historyczne oraz dotyczące archeologii terenu zgorzeleckiego i całych Górnych Łużyc. Jest on członkiem Naturforschende Gesellschaft der Oberlausitz (Przyrodnicze Towarzystwo Górnych Łużyc) (Lipiński, 2015). Odnalezione w katalogu publikacje W. Beny to głównie książki popularnonaukowe. Przedmiot jego zainteresowań dobrze odzwierciedlają następujące pozycje: *Wędrówki po powiecie zgorzeleckim* (Zgorzelec

2006); *Śladami Jakuba Bohme* (Zgorzelec 2006); *Lubań wczoraj i dziś* (Lubań 2005); *Polskie Górne Łużyce: przyroda, historia, zabytki* (Zgorzelec 2003). W. Bena jest też współautorem *Vademecum historii Górnych Łużyc* (Lubań 2010). W sposób najdoskonalszy z wymienionych twórców odzwierciedla on profil GBN. Realizuje ideę, jaką kierowali się założyciele Górnołużyckiego Towarzystwa Nauk – dbałość o rozwój regionu poprzez naukę. Jest Polakiem żyjącym na dawnych ziemiach Milczan, a jego działalność obejmuje popularyzowanie wiedzy na temat regionu, z którego się wywodzi.

Typologia książki polskiej w zasobach Górnołużyckiej Biblioteki Naukowej

Biblioteka od początku istnienia gromadzi publikacje na temat Górnych Łużyc, ponadto opracowania z zakresu historii, kultury i sztuki, gospodarki. Na wykresie przedstawiono dziedziny tematyczne książek polskich odszukanych w OPAC GBN. Są to: historia (65%), sztuka (10%), geografia i przyroda (6%), bibliologia (3%). Dziedziny zakwalifikowane jako inne stanowiły 16% odnalezionego księgozbioru. Typologię nauk przyjęto od kategorii klasyfikujących dane publikacje w katalogu OPAC GBN.

Dane dotyczące książek polskich wydanych w latach 2000–2015, odnalezionych w systemie OPAC GBN potwierdzają, że Biblioteka ta jest

Wykres 3. Dziedziny tematyczne książek polskich dostępnych w OPAC GBN
Źródło: Opracowanie własne.

instytucją działającą na rzecz regionu poprzez gromadzenie, ochronę i udostępnianie materiałów, które dotyczą tematycznie Górnych Łużyc, mimo że tereny te nie posiadają swojej odrębności politycznej.

Zakończenie

W Górnołużyckiej Bibliotece Naukowej w Görlitz materiały do- bierane są w ściśle określony sposób – podstawę stanowią dokumenty na temat Górnych Łużyc. Zatem książki polskie wchodzą w obszar zainteresowania GBN tylko wtedy, gdy dotyczą wskazanego regionu. Taka zasada doboru dotyczy publikacji w każdym innym języku. Na podstawie odnalezionych publikacji można stwierdzić, że Biblioteka dobiera je do swojego księgozbioru według klucza, którym jest temat historyczno-geograficznej krainy Górnych Łużyc.

Górnołużycka Biblioteka Naukowa w Görlitz jest biblioteką regionalistyczną, gromadzącą materiały ponad granicami językowymi, kulturowymi, etnicznymi. Instytucja ta dba, aby historia Górnych Łużyc była żywa, i stara się działać na rzecz rozwoju regionu.

Słowo pisane zawarte w zbiorach GBN służy mniejszościom etnicz- nym. Daje im możliwość przetrwania w pamięci, dlatego współcze- nie mamy dostęp do informacji o historii i ludziach Górnych Łużyc. Łużyczanie, rdzenni mieszkańcy Górnych Łużyc, nigdy nieposiadają- cy własnego państwa, lecz posiadający odrębność narodową, stanowią mniejszość etniczną w Niemczech, Polsce i Czechach.

Badaniem Górnych Łużyc zajmują się również instytuty sorabi- styki na uniwersytetach w Lipsku, Pradze, Warszawie oraz Insty- tut Filologii Słowiańskiej PAN w Warszawie. W niemieckim mieście Bautzen (Budziszyn) mieści się Muzeum Serbołużyckie oraz jeden z ważniejszych ośrodków badań sorabistycznych – Instytut Serbołu- życki. Od 1945 r. w Bibliotece Uniwersyteckiej we Wrocławiu istniał Gabinet Śląsko-Łużycki, który stanowił najstarszy oddział tej biblio- teki (Firlej-Buzon), w 2011 r. przestał on jednak funkcjonować jako oddział Biblioteki (*Kolekcja*). Zbiory Gabinetu – obecnie Kolekcja Śląsko-Łużycka – są nadal udostępniane w Bibliotece Uniwersyteckiej (*Kolekcja śląsko-łużycka*).

Górnołużycka Biblioteka Naukowa jest instytucją naukowo-publicz- ną. Z jej zasobów może skorzystać każdy zarejestrowany użytkownik. Jest to jedna z nielicznych bibliotek zajmujących się tematem regionu Górnych Łużyc, dzięki czemu pamięć o Milczanach, Serbach łużyckich i językach łużyckich jest wciąż żywa.

Górne Łużyce były wielokulturowym ośrodkiem spotkania wielu nacji, wielokrotnie zmieniały swoją przynależność państwową, przebiegały tamtędy szlaki kupieckie, dlatego regionalia z tego obszaru są bardzo zróżnicowane. W myśl swoich założeń Górnołużycka Biblioteka Naukowa dba w wybranym zakresie o dorobek piśmiennictwa polskiego, chroniąc tym samym od zapomnienia tak „słowo polskie”, jak i „słowo górnołużyckie”.

Literatura

- Bahlcke, J. (2008). *Dzieje Górnych Łużyc: Władza, społeczeństwo i kultura od średniowiecza do końca XX wieku*. Warszawa: Wydawnictwo DiG.
- Firlej-Buzon, A. (2008): *W sercu regionu, Śląsko-Łużyckie zbiory specjalne dowodem troski o tożsamość użytkowników biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego*. W: *Biblioteka: klucz do sukcesu użytkowników*. Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pobrane z: https://www.researchgate.net/publication/41628131_W_sercu_regionu_slasko-luzyckie_zbiory_specjalne_dowodem_troski_o_tozsamosc_uzytkownikow_Biblioteki_Uniwersytetu_Wroclawskiego (05.01.2016)
- Furmanek, E., Heidinger, A., *Oblicza regionalizmu. Regionalizm w Bibliotece: dodatek do Poradnika Bibliotekarza*, 8–11. Pobrane z: http://poradnikbibliotekarza.pl/new/pliki/regionalizm_w_bibliotece_net.pdf (15.01.2017)
- Górnołużycka Biblioteka Naukowa. Pobrane z: <http://olb.goerlitz.de> (10.01.2016).
- Górnołużyckie Towarzystwo Nauk. Pobrane z: <http://www.olgdw.de/towarzystwo> (10.01.2016).
- Kolekcja śląsko-łużycka – d. Gabinet Śląsko-Łużycki – Historia zbiorów. Pobrane z: <http://www.bu.uni.wroc.pl/oddzialy/piasek/kolekcja-slasko-luzycka-historia-zbiorow> (10.01.2016)
- Lipiński, A. (2015). *Odpowiednik izeryński*. Pobrane z: http://www.goryzierskie.pl/?file=art&art_id=2127, (10.01.2016)
- Oberlausitzische Bibliothek der Wissenschaften. Pobrane z: https://de.wikipedia.org/wiki/Oberlausitzische_Bibliothek_der_Wissenschaften (10.01.2016).
- Szczepankiewicz-Battek, J. (2005). *Łużyce: przestrzeń dysocjacji kultur narodowych i religijnych*. Słupsk: Wydawnictwo PAP.
- Teziela, Ł. (2010). Górne Łużyce pod panowaniem saskim (1635–1806). W: K. Fokt (red.), *Vademecum historii Górnych Łużyc* (s. 142–179). Lubąń: Południowo-Zachodnie Forum Samorządu Terytorialnego „Pogranicze”.
- Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (1997). *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*, nr 85, poz. 539.

Michał Żytomirski

The Scholarly Circle of Library Scientists
The Department of Information Science and Bibliology
University of Łódź
Supervisor: Zbigniew Gruszka
e-mail: michal.zytomirski@gmail.com

**The Contemporary Polish Books
in the Collections of the Upper Sorbian Scholarly Library
in Görlitz**

Abstract: The Upper Sorbian Scholarly Library in Görlitz is a scholarly institution whose purpose is to collect, develop and render accessible documents which refer to the areas of Upper Lusatia. The library cherishes Enlightenment ideals from which it grew – its main purpose, which was determined already by German scholars, is to expend care about the development of scholarship in the region in order to enhance the wellbeing of its inhabitants. The purpose of the article is to determine the nature of the process of selecting Polish books for inclusion in the library collection, the areas of interest they represent, the authors and the places of publication.

Motivation for writing this article had to do with a desire to distinguish the Upper Lusatian Scholarly Library on the map of European centres which work toward the recultivation and the preservation of regional identities. The research methodology which was embraced precluded a holistic distinction of contemporary Polish books accessible in the OPAC catalogue of the GBN. This is caused mainly by the problems associated with the functioning of the catalogue. Despite these deficiencies, the article manages to present the main trends present in the way Polish books are selected for inclusion in the collection in question.

Keywords: Polish books. Regionalism. Upper Lusatia. The Upper Lusatian Scholarly Library